

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Vtrum diuina relatio in communi vniuocum quippiam sit, an analogum ad
singulas quatuor relationes diuinas. disput. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

animaduerte, relationem, & processioem in Deo esse idem ex natura rei, etiam virtute, vt in sequentibus fiet manifestum.

Circa primam maiorem huius totius progressus animaduertendum est, intelligendam esse solum de relationibus primi & secundi generis eo loco ab Aristotele numeratis: relationem namque realem tertij generis, nempe mensurati ad mensuram, qualis est scientia ad scibile, ostendit D. Thomas in responsione ad primum non habere locum in Deo: eo quod in ipso relatio intelligens ad rem intellectam, & volentis ad rem volitam, sint relationes rationis. Cetera, quae circa eandem maiorem dici poterant, copiose ad praedicamentum relationis sunt explicata.

Circa primam partem minoris, illiusque probationem, qua probatur in Deo non dari relationem realem, quae fundetur in quantitate, eo quod in Deo nulla sit quantitas, animaduertendum est. Probationem non esse satis firmam: quantitas namque, quae satis est, vt sit ratio fundandi relationem realem, non est quantitas molis, sed vnitas, aut multitudo quocumque modo, vt ad praedicamentum relationis explicauimus: probatio vero D. Thomae loquitur de quantitate molis. Inferius autem quaest. 42. ostendemus, eiusmodi relationes, quae tanquam rationem fundandi exigunt vnitatem, vt sunt similitudo & aequalitas, non esse relationes reales in Deo: quod etiam D. Thomas hoc loco in responsione ad quartum pollicetur se eo loco praestitutum, & eaque de causa videtur probationem illam minoris non multum expendisse.

Circa quatuor relationes reales, quae sunt in Deo, animaduertendum est, non esse quatuor res, sed tres tantum. Ratio est, quoniam licet quatuor earum distinguatur re ab aliqua alia, nempe a relatione sibi opposita: spiratio tamen actiua non distinguitur a paternitate & filiatione, quibus non opponitur. Quare non in eo sensu dicuntur quatuor relationes reales, quasi sint quatuor res, sed quia sunt quatuor rationes formales relationis realis, virtute saltem, atque ratione inter se distincta.

DISPUTATIO II

Vtrum diuina relatio in commune vniuocum quippiam sit, an analogum ad singulas quatuor relationes diuinas.

Ad hanc questionem paucis dicendum est, non esse vniuocum quid, sed analogum. Quod probari potest. Primum, quia si relatio in diuinis esset quid vniuocum ad singulas relationes, vel esset illis commune communitate reali, quasi vna numero relatio esset intrinseca omnibus quatuor relationibus, eo modo quo essentia diuina communis est communitate reali tribus suppositis diuinis, vel esset illis commune communitate rationis, ita scilicet vt ratio relationis in illis diuideretur, & contraheretur ad paternitatem, filiationem, &c. Primum dici non potest, quia tunc quatuor relationes diuinae, non essent quatuor, sed vna tantum: sicut tres personae diuinae non sunt tres Dij, sed vnus Deus, eo quod vna tantum numero Deitas sit in tribus personis. Si vero detur secundum, sequitur relationes diuinas constare genere & differentia, ac proinde in eis esse compositionem metaphysicam, quod cum diuina simplicitate pugnat. Consecutio probatur, quoniam nihil tunc esset, per quod relatio diuina in commune reuerteretur a ratione gene-

ris, maxime cum, eo dato, relationes oppositae dicende non essent differre solo numero.

Secundo, relationibus constituntur vltimo supposita diuina in esse suppositorum: id autem, quod vltimo constituit suppositum, est quid incommunicabile, & primo diuersum: ergo relationes diuinae in nullo vniuoco conueniunt, sed se totis distinguuntur.

Est igitur relatio diuina in commune analogum quoddam proportionalitatis ad quatuor relationes diuinas. Etenim vt paternitas se habet ad suppositum Patris, quod constituit: est enim principium referendi, & distinguendi Patrem a reliquis personis: ita se habent reliquae relationes comparatione suppositorum quae constituntur.

Esse quid analogum concluditur.

QUESTIO XXIX

De personis diuinis.

In articulum 1. 3. & 4. item in 4. quaest. 3. & 4. item in 4. quaest. 3. & 4. item in 4. quaest. 3.

DISPUTATIO I

Quid sit persona, & an in diuinis sit concedenda.

DISSENTIT deinceps D. Thomas de personis diuinis. Primum in genere vsque ad quaest. 33. deinde de singularis in particulari. Placuit quatuor articulos propositos hac & sequenti disputatione simul explicare propter connexionem rerum, quas in eis D. Thomas pertractat.

Persona definitur a Boetio in libro de duabus personis de naturis in hunc modum: Est rationalis natura indiuidua substantia. A Richardo vero 4. de Trinitate, cap. 22. definitur, rationalis natura incommunicabilis existentia. Vtraque definitio eundem sensum habet. Etenim Boetius, per indiuiduam substantiam, incommunicabilem intellexit. Richardus vero nomine existentiae, vel intellexit substantiam, vel existens, sumpto abstracto pro concreto: existens vero incommunicabile substantia incommunicabilis est.

Circa vtramque definitionem notandum est primum. Nomine, natura rationalis, intelligi hoc loco naturam intellectualem, quae communis est diuinae, angelicae, & humanae. Secundo animaduerte substantiam incommunicabilem, & suppositum idem esse. Quod fit, vt quicquid suppositum non est a ratione personae, per partem illam definitionis, substantia indiuidua, hoc est, incommunicabilis, reiciatur. Reicientur ergo accidentia omnia, non solum quod substantiae non sint, sed etiam quod substantiis, tanquam subiectis, quibus insunt, communicentur. Deinde partes omnes, substantiae incomplete, etiam rationalis animus: eo quod communicentur, possintve suapte natura communicari suppositis, quorum sunt partes. Excluditur praeterea humanitas Christi, spiratio actiua, spirator, natura diuina, atque hic Deus. Esto namque haec omnia indiuidua quaedam sint completa: humanitas tamen Christi verbo diuino communicata est, a quo sustentatur: spiratio actiua, & spirator communes sunt Patri & Filio: natura vero diuina, siue in concreto siue in abstracto concipiatur, communicata est tribus suppositis diuinis. Quod fit, vt nihil horum rationem vel personae, vel suppositi habeat. Denique per partem illam definitionis, rationalis naturae, excluduntur a ratione personae supposita omnium aliarum naturarum

Personae de finis.

Humanitas Christi non est persona.